

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till arbetsmarknadsnämnden

Datum:
2025-09-11

Diarienummer:
AMN-2025-00026

Handläggare:
Erika Sjöqvist, Walaa Tammela

Svar på motion om låglönejobb från Stefan Hanna (UP)

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Stefan Hanna (UP) föreslår i en motion väckt den 25 september 2024

- att Uppsala kommun skriver till relevant departement och uppmanar dem att avveckla Jobbstimulansbidraget, och
- att Uppsala kommun skriver till relevant departement och uppmanar dem att anpassa försörjningsstödsnormerna så att de inte överstiger ersättningar från låglönejobb.

Beredning

Ärendet har beretts av arbetsmarknadsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

Jobbstimulansen infördes 2013 och regleras i socialtjänstlagen (4 kap. 1 b §). Den innebär att personer som har haft försörjningsstöd i sex månader och sedan får arbetsinkomster kan räkna bort 25 procent av nettolönen vid beräkningen av ekonomiskt bistånd under två år. Syftet är att minska marginaleffekten och göra det mer lönsamt för personer som får ekonomiskt bistånd att ta ett arbete eller att utöka sin arbetstid.

Socialstyrelsen gjorde 2016 en uppföljning av jobbstimulansen. Uppföljningen visade bland annat att det var en låg andel biståndsmottagare som hade tagit del av

reformen, att den hade lett till inlåsnings effekter i biståndssystemet och att många kommuner bedömde att den inte hade haft avsedd effekt och att den var tids- och resurskrävande.

Uppsala kommun skickade år 2019 en skrivelse till Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet med förslag på ändringar för att öka kommunernas förutsättningar att hjälpa människor att bli självförsörjande (dnr. AMN-2019-029). Kommunen föreslog bland annat att jobbstimulansen skulle avskaffas, eftersom den motverkar människors väg ut från bidragsberoende och ökar kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd.

Enligt socialtjänstlagen (4 kap. 1 §) har den som inte kan försörja sig själv rätt till ekonomiskt bistånd. Nivån på försörjningsstödet ska motsvara en skälig levnadsnivå, vilket enligt praxis innebär en nivå som kan jämföras med vad en låginkomsttagare på orten kan kosta på sig.

År 2023 definierade Statistiska centralbyrån (SCB) gränsen för låg inkomststandard till 26 600 kronor för en familj med två vuxna och två barnⁱ, samt 22 200 kronor för en ensamstående förälder med två barn. I den statliga utredningen Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) uppskattades motsvarande nivå för försörjningsstödet till 27 076 respektive 23 423 kronor – alltså något högre än gränsen för låg inkomststandard.

Låg inkomststandard innebär att hushållets inkomster inte täcker nödvändiga utgifter, och kan därför inte likställas med skälig levnadsnivå. Ett annat mått är låg ekonomisk standard, där hushållets inkomst ligger under 60 % av medianinkomsten. För sammanboende med barn motsvarade det 2023 på nationell nivå en årsinkomst på 483 960 kronor, eller drygt 40 000 kronor i månaden – betydligt högre än försörjningsstödet för sammanboende med två barnⁱⁱ.

Sammanfattningsvis visar statistiken att försörjningsstödet i regel ligger under nivån för låglönejobb. Det är dock viktigt att komma ihåg att bistånd alltid beviljas efter individuell behovsprövning, så siffrorna ovan är endast en uppskattning.

Arbetsmarknadsnämnden har satt upp målet att minska andelen vuxna biståndsmottagare till högst en procent av befolkningen vid slutet av mandatperioden. För att uppnå detta har förvaltningen tagit fram en plan som syftar till att 1 000 fler uppsalabor ska nå egen försörjning.

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar utifrån principen att den som får försörjningsstöd ska närma sig arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsinsatser är en del av arbetet för att hjälpa individer att bli självförsörjande, och det finns tydliga krav på att de som har arbetsförmåga ska stå till arbetsmarknadens förfogande.

Förvaltningen bedriver ett brett arbete som kombinerar uppsökande verksamhet, förebyggande insatser och individanpassat stöd. Genom studie- och yrkesvägledning, coaching och särskilda kombinationsinsatser där språkstöd integreras med arbetsmarknadsåtgärder stärks förutsättningarna för att fler ska kunna ta steget till arbete eller studier.

Förvaltningen arbetar även subventionerade arbetsmarknadsanställningar. Arbetssökande får där möjlighet att kombinera anställning med kompetenshöjande aktiviteter och individuellt stöd. På så sätt ökar chanserna till en övergång till den reguljära arbetsmarknaden.

Förvaltningen bevakar utvecklingen av ett eventuellt aktivitetskrav i försörjningsstödet kan komma att påverka nämndens behov av insatser samt hur förvaltningen kan förbereda sig att tillämpa aktivitetskravet om det träder i kraft.

Antalet hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd har minskat i Uppsala kommun, vilket tyder på att nuvarande arbetssätt motiverar individer att komma ut i arbete. Andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd har sjunkit sedan år 2020. I januari 2025 var andelen vuxna biståndstagare 1,25 procent.

Regeringens proposition om en ny socialtjänstlag (2024/25:89) föreslår att nuvarande bestämmelse om jobbstimulansen ska föras över till den nya socialtjänstlagen. Anledningen är att den anses stärka möjligheterna för personer med försörjningsstöd att försörja sig själva.

Utredningen "Stärkta drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet" presenterade sitt slutbetänkande i februari 2025. Utredningen följer bland annat upp jobbstimulansen och lämnar förslag på hur försörjningsstödet kan begränsas för att öka de ekonomiska incitamenten till arbete.

Utvärderingen av jobbstimulansen konstaterar att reformen sannolikt inte har haft någon stor påverkan på sysselsättningen i samhället, men att den kan vara betydelsefull för vissa grupper, särskilt hushåll med barn. Samtidigt upplever många kommuner att den är administrativt betungande och medför extra kostnader.

Utredningen föreslår två förslag på hur försörjningsstödet kan begränsas:

1. Ett bidragstak, där försörjningsstödet maximalt kan uppgå till 80 procent av en disponibel inkomst för ett hushåll med en månadslön på 22 000 kronor.
2. En begränsning av försörjningsstödet för större hushåll, där riksnormen sänks för familjer med fler än tre barn.

Uppsala kommun har redan skrivit till berörda departement och uppmanat dem att avveckla jobbstimulansen. Därför bedöms det inte vara aktuellt att göra det igen.

Arbetsmarknadsförvaltningens arbete för att sänka utgifterna för försörjningsstöd leder till att andelen biståndsmottagare sjunker. Samtidigt presenterar slutbetänkandet "Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndstagare" förslag på hur försörjningsstödsnormerna kan anpassas. Att skriva till departementen med en uppmaning om att anpassa försörjningsstödsnormerna så att de inte överstiger ersättningar från låglönejobb anses därför inte vara nödvändigt.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 9 juni 2025
- Bilaga, Motion om låglönejobb från Stefan Hanna (UP)

Helena Clementson
Förvaltningsdirektör

ⁱ SCB (2025), Statistiknyhet: Färre barn lever i hushåll som inte kan betala för nödvändiga levnadsomkostnader.

ⁱⁱ SCB (2025), Statistikdatabasen: Disponibel inkomst för hushåll. Medianvärde, tkr efter region, hushållstyp, ålder och år.

2024-09-25

Motion om låglönejobb

Det talas mycket om behov av enkla låglönejobb för att fler som står långt ifrån arbetsmarknaden ska bli självförsörjande. Sannolikt är låglönejobben inte en enkel lösning för att dessa invånare ska bli självförsörjande. Teknikutvecklingen med artificiell intelligens, robotik, självbetjäning i butiker och självstyrande fordon kommer sannolikt minska tillgången på enkla jobb. För att motivera fler att ändå påbörja resan mot självförsörjning måste dock bidragsnormer kopplade till Socialtjänstlagen ses över så att normen inte överstiger ersättningsnivåerna för låglönejobb.

Jag yrkar:

att Uppsala kommun skriver till relevant departement och uppmanar dem att avveckla Jobbstimulansbidraget, och

att Uppsala kommun skriver till relevant departement och uppmanar dem att anpassa försörjningsstödsnormerna så att de inte överstiger ersättningar från låglönejobb.

Stefan Hanna

Kommunalråd